

**Η Δράμα στην Καλλικρατική Περιφέρεια
Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης**
Ο δρόμος προς τις ίσες ευκαιρίες και την ανάπτυξη

Εισηγήσεις Ενότητας «Επιχειρηματικότητα»

Τα Μάρμαρα της Δράμας και η Συμβολή τους
στην Ανάπτυξη της περιοχής

Παπαδόπουλος Γεώργιος

Πρόεδρος Συνδέσμου Επιχειρήσεων Μαρμάρου Δράμας

Τα Μάρμαρα της Δράμας και η Συμβολή τους στην Ανάπτυξη της περιοχής

Αρχή της εποχής των ΦΒ στην Ελλάδα: Νόμος 3468/06

Η ανάπτυξη κάθε χώρας στηρίζεται στην αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών της πόρων. Σημαντικός πόρος κλειδί, για την ανάπτυξη της χώρας μας, είναι ο ορυκτός πλούτος που περιέχει μια μεγάλη ποικιλία ορυκτών.

Τα φυσικά διακοσμητικά πετρώματα, πέραν από την οικονομική τους συνεισφορά στην εθνική μας οικονομία, έχουν και μια ιδιαίτερα σημαντική ιστορική και πολιτιστική σημασία. Στα φυσικά διακοσμητικά πετρώματα, που στην Ελλάδα εμφανίζονται κυρίως σαν μάρμαρα με την ευρύτερη έννοια του όρου, έχει αποτυπωθεί ο Ελληνικός πολιτισμός.

Ο κάτοικος του Ελλαδικού χώρου στην αρχαιότητα αναγνώρισε την δυνατότητα λάξευσης του μαρμάρου και δημιούργησε αξιοζήλευτα έργα τέχνης. Στις περιοχές αυτές που αναπτύχθηκε εξορυκτική δραστηριότητα του μαρμάρου στην αρχαιότητα, στις ίδιες περιοχές και οι σύγχρονοι Έλληνες εξορύσσουν μάρμαρα από την ελληνική γη.

Στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και ιδιαίτερα οι περιοχές Δράμας-Καβάλας-Θάσου, διαθέτουν μεγάλης έκτασης μαρμαροφόρα κοιτάσματα. Στην περιφερειακή ενότητα Δράμας η εκμετάλλευση αυτών των κοιτασμάτων ξεκίνησε τα μέσα της δεκαετίας του 1950 με την εκμετάλλευση ασβεστιτικών κοιτασμάτων στις περιοχές των κοινοτήτων του Μοναστηρακίου, Ξηροποτάμου, Ταξιαρχών, Βαθυλάκου, Κάτω Βροντούς και Πανοράματος. Η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων αυτών περιορίστηκε λόγω του μικρού τους μεγέθους, της χαμηλής αποληψιμότητας τους και κατ' επέκταση της αύξησης του κόστους εξόρυξης που τα οδήγησε σταδιακά εκτός αγοράς. Η αυξανόμενη όμως ζήτηση σε πρώτη ύλη, τόσο από την ελληνική αγορά όσο και από τις αγορές του εξωτερικού, οδήγησε τις επιχειρήσεις μαρμάρου να διευρύνουν την δραστηριότητα τους, από τους παραδοσιακούς ασβεστίτες και στους δολομίτες που έχουν επίσης μεγάλο εμπορικό ενδιαφέρον.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1970 η εκμετάλλευση άρχισε να επεκτείνεται και σε δολομιτικά κοιτάσματα, στις περιοχές των κοινοτήτων Βώλακα, Γρανίτη, Κοκκινογείων, Πύργων, τα οποία σταδιακά διαπιστώθηκε ότι είναι πλουσιότερα σε ποσότητα αλλά και σε ζήτηση.

Στην Περιφερειακή ενότητα Δράμας διατρέχουμε την έκτη δεκαετία της εξορυκτικής δραστηριότητας, που είναι πλέον η μεγαλύτερη στην Ελλάδα και καλύπτει μεγάλο μέρος της εγχώριας ζήτησης και άνω του 50% των ελληνικών εξαγωγών σε ποσότητα και αξία. Από στοιχεία της Διεύθυνσης Τεχνικού Ελέγχου, του τμήματος Τεχνικής Υποστήριξης & Φυσικών Πόρων Αν. Μακεδονίας & Θράκης, προκύπτει ότι τα μισθωμένα λατομεία της περιοχής είναι 87, τα δε ετήσια

πάγια και αναλογικά μισθώματα είναι της τάξεως των 2.076.787,52€. Παράλληλα έχουν κατατεθεί 86 αιτήματα για έρευνα και απευθείας μίσθωση λατομείων.

Την εξορυκτική δραστηριότητα ακολούθησε από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 η βιομηχανική κατεργασία των ογκομαρμάρων. Το ποιοτικό πλεονέκτημα της πρώτης ύλης που άρχισε να αναγνωρίζεται από τις ξένες αγορές σε συνδυασμό με το χαμηλό κόστος μεταποίησης, τους αναπτυξιακούς νόμους αλλά και την σχετικά ακόμη τότε απλοποιημένη νομοθεσία για την εκμετάλλευση λατομείων μαρμάρου, έδωσε το σήμα εκκίνησης για την ίδρυση σημαντικών μονάδων κατεργασίας οι οποίες σήμερα είναι οι μεγαλύτερες στον ελληνικό χώρο και από τις πλέον μεγάλες στην Ευρώπη.

Επί τρεις περίπου δεκαετίες οι επιχειρήσεις του μαρμάρου αναπτύσσονταν με αύξηση της παραγωγής τους και του κύκλου εργασιών τους. Σήμερα μπορούμε να διακρίνουμε ότι παρά την δυναμική εξωστρέφεια, η έλλειψη ξεκάθαρης εθνικής εξορυκτικής πολιτικής και το ασταθές και αβέβαιο οικονομικό περιβάλλον, οδηγούν σταθερά αυτόν τον κλάδο σε περιορισμό. Πιο συγκεκριμένα, ο κλάδος του μαρμάρου αναπτύχθηκε στην περιφέρεια μας εξαιτίας του πλεονεκτήματος της λευκότητας των μαρμαροφόρων κοιτασμάτων. Τα δολομιτικά μάρμαρα της περιοχής είναι κυρίως λευκά και επειδή παγκοσμίως δεν έχουν ευρεθεί άλλα αξιόλογα εκμεταλλεύσιμα κοιτάσματα, ανταγωνιστικά προς τα δικά μας, συνεχίζουν τα μάρμαρα μας διεθνώς να έχουν ζήτηση.

Προ του 2000 το κόστος στη μεταποίηση του μαρμάρου ήταν ακόμη χαμηλό και λόγω της υποτιμούμενης συστηματικά δραχμής τα κατεργασμένα προϊόντα μαρμάρου είχαν ανταγωνιστική θέση στη διεθνή αγορά. Με την έλευση του νέου νομίσματος και της υπερτίμησης του έναντι του δολαρίου των ΗΠΑ ανατράπηκε το πλεονέκτημα των ανταγωνιστικών τιμών αφού με την υψηλή ισοτιμία ΕΥΡΩ-ΔΟΛΛΑΡΙΟΥ τα κατεργασμένα προϊόντα μας έγιναν τουλάχιστον κατά 40% ακριβότερα. Παράλληλα κατά την ίδια περίοδο το κόστος διαβίωσης στην Ελλάδα ξέφυγε από κάθε έλεγχο για να συμπαρασύρει το αίτημα υψηλότερων μισθών και ημερομισθίων.

Αυτή η διπλή αρνητική εξέλιξη είχε ως αποτέλεσμα το χάσιμο της ανταγωνιστικότητας των κατεργασμένων προϊόντων μας, με συνέπεια την σταδιακή μείωση της μεταποίησης της πρώτης ύλης και την αποδόμηση θέσεων εργασίας που οδηγεί σταδιακά και αναπόφευκτα στην αποβιομηχάνιση του κλάδου. Ο κλάδος έχασε το πλεονέκτημά της ανταγωνιστικότητας του εξ' αιτίας της αύξησης του κόστους εργασίας αλλά και της αύξησης άλλων συντελεστών της παραγωγής, όπως των βοηθητικών πρώτων υλών που χρειάζονται, των υπηρεσιών, των τελών και φόρων.

Σήμερα διατηρούμε ακόμη το πλεονέκτημα της πρώτης ύλης η οποία προωθείται υπό μορφή όγκων στο εξωτερικό. Βέβαια και εκεί υπάρχει οροφή στις τιμές και την ανταγωνιστικότητα. Θέλει μεγάλη προσοχή να κρατηθεί το κόστος ώστε να συνεχισθεί η ύπαρξη ενδιαφέροντος και ζήτησης από το εξωτερικό. Και πιο συγκεκριμένα, όταν αναφέρομαι στην πώληση όγκων στο εξωτερικό αυτή αφορά κυρίως την αγορά της Κίνας.

Οι επιχειρήσεις μαρμάρου πρέπει πάση θυσία να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην διεθνή αγορά για την πώληση όγκων, διότι εξασφαλίζοντας πωλήσεις σε αυτήν την αγορά, έχουν την δυνατότητα να κρατήσουν ένα μέρος της μεταποίησης στις επιχειρήσεις τους.

Όλοι μιλούμε για ανάπτυξη, αυτή όμως για να προκύψει, πρέπει να γίνουμε ανταγωνιστικοί με τα προϊόντα μας που προϋποθέτει χαμηλό κόστος παραγωγής. Μόνη λύση για να πάρει ξανά μπρός η παραγωγική διαδικασία είναι η μείωση των μισθών, των ασφαλιστικών εισφορών και οποιονδήποτε άλλων συντελεστών παραγωγής οι οποίοι επιδέχονται μείωση.

Ο διάλογος μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων με τους εκπροσώπους τους μπορεί να φέρει λύση για μία ανταγωνιστική παραγωγή με απασχόληση και όλα τα περεταίρω οφέλη για την τοπική οικονομία και κοινωνία. Οι επιχειρήσεις μαρμάρου έχουν την δυνατότητα να επαναθέσουν σε λειτουργία τα μηχανήματα επεξεργασίας μαρμάρου, αρκεί να υπάρχει δυνατότητα αποδοχής της πραγματικότητας που υφιστάμεθα.

Υπάρχει δυνατότητα ξεκινήματος εφόσον το επιλέξουμε. Από χαμηλά, με εξασφάλιση μιας ελάχιστης αμοιβής όπως προβλέπεται από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. και από κει και πέρα κάθε μία εταιρία ανάλογα με την θέση της στην αγορά, τα προϊόντα της, αλλά και τα προσόντα των εργαζομένων που απασχολεί, να διαμορφώσει το μισθολόγιό της. Ο κλάδος του μαρμάρου σήμερα μπορεί να εξασφαλίσει απασχόληση σε μία τέτοια βάση. Άλλοι κλάδοι της οικονομίας ίσως χρειασθεί προκειμένου να ξεκινήσουν, να κινηθούν και χαμηλότερα. Το φασόν π.χ. ίσως μπορέσει να γίνει ξανά ανταγωνιστικό αν δοθεί η δυνατότητα στην επιχειρηματικότητα συμπολιτών μας να κάνει ένα νέο ξεκίνημα χωρίς να είναι εγκλωβισμένο σε θεσμούς και νοοτροπίες των τελευταίων ετών.

Κυρίες και Κύριοι,

Ο βηματοδότης του κλάδου μας είναι τα λατομεία για την εκμετάλλευση των οποίων χρειαζόμαστε ένα σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο. Η πολιτεία έχει προχωρήσει στη θεσμοθέτηση νόμων για την προστασία του περιβάλλοντος, των δασών, οι οποίοι θέτουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί να αναπτυχθεί η εκμετάλλευση των λατομείων μαρμάρου. Αντίθετα ο νόμος περί μαρμάρου είναι ξεπερασμένος και είναι σε αναντιστοιχία με τους άλλους που προανέφερα.

Αρκετές επιχειρήσεις μαρμάρου παραμένουν εκτεθειμένες γιατί δεν έχουν την δυνατότητα να προβούν σε θεραπεία των προβλημάτων που τους έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία 40 χρόνια.

Πιο συγκεκριμένα, το μεγάλο πρόβλημα στα λατομεία είναι τα υπολείμματα της εξόρυξης, τα κοινώς λεγόμενα μπάζα. Όταν το λατομείο είναι μικρό σε έκταση, κάτι που ισχύει για το σύνολο σχεδόν των λατομείων, υπάρχει σοβαρό πρόβλημα απόθεσης τους εντός του λατομείου, αφού ρητά δηλώνεται από τον νόμο ότι δεν επιτρέπεται το εκμεταλλεύσιμο κοίτασμα να καλύπτεται από αυτά. Η επιλογή να γίνεται η απόθεση τους σε όμορους ή κοντινούς χώρους πιο κατάλληλους, σκοντάφτει στην αδειοδότηση.

Αυτό είναι το κύριο πρόβλημα που απασχολεί τις επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται λατομεία μαρμάρου, διότι ενώ ζητούν να τους παραχωρηθούν για κατά χρήση παραχώρηση χώροι εκτός λατομείων και ενώ κάτι τέτοιο προβλέπεται από το νόμο περί λατομείων μαρμάρου, παραμένει

ασαφής η ερμηνεία του από την σχετική δασική νομοθεσία. Είναι αίτημα των επιχειρήσεων του κλάδου η διευθέτηση του προβλήματος απόθεσης των μπάζων, με απόθεση όπου δεν υπάρχει χώρος εντός των ορίων του λατομείου, σε χώρους εκτός και πλησίον αυτών.

Πέρα από αυτό το γενικής μορφής πρόβλημα, υπάρχει για την περιφερειακή ενότητα Δράμας, η ζώνη προστασίας Natura του όρους Φαλακρού, που επί μία δεκαετία έχει αδρανοποιήσει την εξορυκτική δραστηριότητα. Αίτημα μας είναι, στην περιφέρεια της ζώνης αυτής, να επιτρέπεται η εκμετάλλευση λατομείων μαρμάρου. Για παράδειγμα στην περιοχή των Πύργων υπάρχει ενδιαφέρον με πολλά αιτίματα για την δημιουργία νέων λατομείων. Στην ίδια περιοχή υπάρχει κατά την άποψη μας μια αδικαιολόγητα μεγάλη έκταση προστασίας ενός αρχαιολογικού χώρου. Αίτημα μας είναι ο περιορισμός της έκτασης αυτής χωρίς φυσικά να θίγεται ο αρχαιολογικός χώρος.

Κύριες και κύριοι,

Παρά τα προβλήματα που προανέφερα τα οποία ταλαιπωρούν τις επιχειρήσεις μαρμάρου, σήμερα, μέσα σε ένα δυσχερές οικονομικά περιβάλλον, οι επιχειρήσεις μαρμάρου με την εξωστρέφεια που έχουν αναπτύξει, στηρίζουν την τοπική και εθνική οικονομία. Οι ελληνικές εξαγωγές έφτασαν το 2010 τα 156.000.000€. Ένα μεγάλο μέρος αυτού του ποσού αφορά μάρμαρα από την Περιφερειακή ενότητα Δράμας. Αυτά τα χρήματα στο μεγαλύτερο ποσοστό τους καταλήγουν στις τοπικές κοινωνίες της περιοχής, όπως υπό μορφή αναλογικών μισθωμάτων προς το δημόσιο και τους ΟΤΑ, αλλά και στην απασχόληση καθ' ότι η εξόρυξη και η κατεργασία μαρμάρου στηρίζονται στον ανθρώπινο παράγοντα. Άμεσα απασχολούνται, κατ' εκτίμηση δική μας, στην περιοχή μας άνω των 1.000 εργαζομένων, παράλληλα με στήριξη πολλών άλλων επαγγελματιών και υπηρεσιών, όπως μεταφορές, συσκευασία, υπηρεσίες συντήρησης, τεχνικών κατασκευών, επιστημονικών συνεργατών αλλά ακόμη και του τομέα του τουρισμού, αφού καθ' όλη τη διάρκεια του έτους η πόλη της Δράμας, φιλοξενεί επιχειρηματίες του μαρμάρου από όλο τον κόσμο.

Οι επιχειρήσεις μαρμάρου έχουν τον δυναμισμό να αναπτυχθούν περαιτέρω με την πολυετή εξωστρέφεια που έχουν αναπτύξει. Έχουν τη δυνατότητα να στηρίξουν την απασχόληση των κατοίκων της περιοχής, εξασφαλίζοντας μακροπρόθεσμα εργασία.

Χρειάζεται να τους δοθεί η δυνατότητα να αξιοποιήσουν και άλλα κοιτάσματα μαρμάρου στην περιοχή μέσα σε ένα υγιές, οικονομικό περιβάλλον με μία εκσυγχρονισμένη Δημόσια Διοίκηση, αλλά και την υπεύθυνη αρωγή των συμπολιτών μας που πολιτεύονται και κατέχουν θέσεις σε όλα τα επίπεδα εξουσίας. Σε αυτούς απευθύνονται οι κάτωθι προτάσεις μας που πιστεύουμε ότι έχουν την δυνατότητα να συμβάλλουν στην πρόωθηση τους, για το καλό του κλάδου και την ανάπτυξη του τόπου μας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σαν γενική πρόταση απαιτείται η δημιουργία μιας λευκής Βίβλου για την περιφερειακή ενότητα μας, όπου θα έχουν καταγραφεί οι δυνατότητες όλων των οικονομικών και κοινωνικών μεγεθών. Δεν επιτρέπεται να συζητούμε για ανάπτυξη και στρατηγικό σχεδιασμό και να μην γνωρίζουμε το εργατικό δυναμικό και το βαθμό απασχόλησης ενός κλάδου.

Π.χ. Ζήτησα, με την ιδιότητα μου ως εκπρόσωπος του Συνδέσμου μας, στοιχεία από την επιθεώρηση εργασίας για τον αριθμό των απασχολούμενων στον κλάδο του μαρμάρου και μου δήλωσαν αδυναμία, καθότι δεν υπάρχει μηχανοργάνωση και σχετικό λογισμικό.

Η περιφερειακή ενότητα Δράμας, στα πλαίσια του Καλλικρατικού περιφερειακού σχεδιασμού, πρέπει να εισηγηθεί άμεσα στην δημιουργία ενός προτύπου λογισμικού όπου θα συγκεντρώνονται οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες στην αξιολόγηση της εκάστοτε κατάστασης ενός τομέα της οικονομίας όπως π.χ. της γεωργίας, της μεταποίησης, του εμπορίου, του τουρισμού κλπ, αλλά και περαιτέρω ενός κλάδου, όπως είναι αυτός του μαρμάρου, του ξύλου και άλλων.

Μέσα από αυτή την βίβλο θα ορισθούν, μετά από διάλογο, οι προτεραιότητες ανάπτυξης της περιφερειακής ενότητας Δράμας. Εκτιμώντας λοιπόν, ότι σε μεγάλο βαθμό θα συμφωνήσουμε για το ότι ο κλάδος του μαρμάρου μπορεί να συντελέσει θετικά στην ανάπτυξη της Δράμας, **προτείνουμε:**

1. Την άσκηση πίεσης στο ΥΠΕΚΑ να φέρει επιτέλους ένα σύγχρονο και με αναπτυξιακό χαρακτήρα νόμο για την εκμετάλλευση του μαρμάρου.
2. Τον χωροταξικό σχεδιασμό του Φαλακρού όρους, με επιλογή των δραστηριοτήτων που θα επιτρέπονται όπως π.χ. αποκλεισμός της λατομικής δραστηριότητας από τον πυρήνα του όρους Φαλακρού, ως περιοχή υψηλής προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και προστασίας των βιοτόπων, αλλά και την δυνατότητα ανάπτυξης της λατομικής δραστηριότητας εντός της ζώνης Natura του όρους, στην περιφέρεια αυτής, με τις προδιαγραφές που προβλέπονται από την σχετική μελέτη.
3. Την άσκηση πίεσης στο ΥΠΕΚΑ, που εγκρίνει κεντρικά τις περιβαλλοντικές μελέτες για τις περιοχές Natura, είτε να επισπεύσει της διαδικασίες έγκρισης, είτε να εκχωρήσει την αρμοδιότητα έγκρισης στην αντίστοιχη υπηρεσία του στην Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης. Σημειώνεται ότι εμείς προτείνουμε την δεύτερη λύση.
4. Την άσκηση πίεσης στο Υπουργείο Πολιτισμού για την μείωση της ζώνης προστασίας περίξ του μικρού και χωρίς ενδιαφέρον επισκεψιμότητας αρχαιολογικού χώρου στην περιοχή των Πύργων. Τεκμηριωμένα μπορεί να γίνει μείωση της τεράστιας έκτασης προστασίας, το μέγεθος της οποίας θέτει ως αυστηρή προϋπόθεση ο αρχαιολογικός χώρος να μην είναι ορατός από τα λατομεία μαρμάρου.
5. Την συνεργασία με τους ΟΤΑ της περιφερειακής ενότητας Δράμας, στα όρια των οποίων αναπτύσσεται είτε εξορυκτική, είτε μεταποιητική δραστηριότητα. Δηλαδή, την θέσπιση μικτών ομάδων εργασίας σε μόνιμη βάση.

6. Την συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δημοσίου, ιδιαίτερα εν προκειμένω με την δασική υπηρεσία, για συναίνεση σε αιτήματα διάνοιξης δασικών οδών, όχι απαραίτητα μόνο όταν υπάρχει άδεια έρευνας ή εκμετάλλευσης αλλά και για διευκόλυνση των επιχειρήσεων στο εξορυκτικό τους έργο. Επίσης ζητούμε την συναίνεση για συγκέντρωση υδάτων από χειμάρρους σε δεξαμενές που θα εξυπηρετούν τις επιχειρήσεις αλλά και άλλους χρήστες, όπως αυτούς της κτηνοτροφίας, αλλά και την πυρόσβεση, σε περίπτωση πυρκαγιάς στην πέριξ ορεινή περιοχή.

Όλα αυτά τα έργα εξυπηρετούν τις επιχειρήσεις μαρμάρου, που θα τα κατασκευάσουν με δική τους ατομική ή συλλογική δαπάνη, αλλά και το δημόσιο συμφέρον καθότι δημιουργούν υποδομές που το δημόσιο δεν θα είχε ενδιαφέρον να πραγματοποιήσει.

Όλες οι προτάσεις που στοχεύουν στην ανάπτυξη του κλάδου του μαρμάρου μπορούν να δρομολογηθούν από τους κατέχοντες θέσεις εξουσίας. Η συντονισμένη προσπάθεια μπορεί να οδηγήσει στην επίλυση τους.

Εκπροσωπώντας τις επιχειρήσεις μαρμάρου σας διαβεβαιώνω ότι έχουμε την θέληση να συμβάλλουμε στην ανάπτυξη του τόπου μας και είμαστε έτοιμοι να συμμετάσχουμε σε κάθε κάλεσμα που μπορεί να έχει αυτόν το στόχο.

Παπαδόπουλος Γεώργιος

Πρόεδρος Συνδέσμου Επιχειρήσεων Μαρμάρου Δράμας